

Bruselj, 2. junij 2023
(OR. en)

9935/23

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0347(COD)

ENV 621
ENER 325
IND 281
TRANS 223
ENT 118
SAN 345
AGRI 297
CODEC 1019

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	14217/23 + ADD 1
Zadeva:	Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (prenovitev) – orientacijska razprava

Pred orientacijsko razpravo na seji Sveta za okolje 20. junija 2023 vam v prilogi pošiljamo informativni dopis in vprašanja, ki jih je pripravilo predsedstvo, da bi pripomoglo k usmerjanju razprave.

Odbor stalnih predstavnikov naj se seznani z informativnim dopisom in vprašanji ter jih posreduje Svetu za navedeno orientacijsko razpravo.

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (prenovitev)

– orientacijska razprava –

Čist zrak je bistvenega pomena za zdravje ljudi in ohranjanje okolja. V zadnjih desetletjih so bile v EU dosežene velike izboljšave na področju kakovosti zraka, vendar se približno 300 000 prezgodnjih smrti letno in številne bolezni še naprej pripisuje onesnaženosti zraka, ki je še vedno najpomembnejši z okoljem povezani vzrok zgodnjih smrti v EU.

Sedanji direktivi o kakovosti zunanjega zraka¹ sta del okvira politike čistega zraka, ki vključuje tudi drugo zakonodajo, v kateri so določeni emisijski standardi iz ključnih virov in je regulirano zmanjšanje nacionalnih emisij. Z onesnaževanjem zraka so povezane tudi druge politike, ki vplivajo na promet, industrijo, energetiko, kmetijstvo in druge sektorje.

Komisija je pri preverjanju ustreznosti, ki ga je objavila leta 2019, ugotovila, da sta bili direktivi o kakovosti zraka delno učinkoviti pri izboljšanju kakovosti zraka in doseganju standardov kakovosti zraka, vendar doslej še niso bili doseženi vsi njuni cilji.

V skladu z zavezo Komisije iz sporočila o evropskem zelenem dogovoru², ki ga je potrdila v svojem sporočilu o akcijskem načrtu EU: „Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal“³, predlagana revizija obstoječih direktiv o kakovosti zraka združuje obe direktivi v eno, njen namen pa je bolje uskladiti standarde EU za kakovost zraka s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije, izboljšati zakonodajni okvir ter okrepiti spremljanje kakovosti zraka, modeliranje in načrte.

¹ Direktiva 2004/107/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o arzeniu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku in Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo.

² Dok. 15051/19 + ADD 1.

³ Dok. 8753/21 + ADD 1–3.

Stanje razprav v Svetu

Komisija je 26. oktobra 2022 predstavila Svetu Predlog direktive o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (prenovitev)⁴. Predlog in spremljajočo oceno učinka je 18. novembra 2022 predstavila Delovni skupini za okolje, nato pa je bil predlog predstavljen Svetu za okolje na seji 20. decembra 2022.

Delovna skupina za okolje je od januarja preučevala predlog na petih sejah med švedskim predsedovanjem. Podrobneje je razpravljala tudi o členih 1 do 11, predsedstvo pa je predstavilo prvo kompromisno besedilo, ki zajema te člene.

Dosedanje razprave v Delovni skupini za okolje, ki so bile pozitivne in konstruktivne, so omogočile razjasnitev številnih točk predloga. Na splošno je veliko delegacij naklonjenih predlogu, nekatere pa imajo tudi pomisleke glede stroškov, povezanih z ambicioznejšimi standardi kakovosti zraka in upravljanjem, pa tudi v zvezi z drugimi vidiki predloga, vključno z njegovimi povezavami z drugimi zakonodajnimi akti, ki vplivajo na kakovost zraka, ter določbami o dostopu do pravnega varstva, nadomestilih in kaznih.

Temi za obravnavo

Da bi zagotovili smernice za nadaljnje delo na tehnični ravni, predsedstvo poziva Svet za okolje, naj na seji 20. junija 2023 dodatno pojasni naslednji temi.

⁴ Dok. 14217/22 + ADD 1–8.

Splošna raven ambicij za obravnavo onesnaževanja zraka

Osrednji del predloga so posodobljeni in okrepljeni standardi kakovosti zraka. Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2021 na podlagi raziskav in novega znanja o učinkih onesnaženosti zraka na zdravje posodobila svoje smernice za kakovost zraka. Komisija je po oceni različnih svežnjev politik predlagala sklop standardov kakovosti zraka, vključno z mejnimi vrednostmi za 11 snovi in ciljno vrednostjo za ozon, ki jih je treba doseči do leta 2030. Predlagane mejne vrednosti so določene na ravneh, ki pomenijo „tesnejšo uskladitev“ s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije. Določen je datum do leta 2030, da bi zagotovili dovolj dolg rok in dovolj časa za usklajevanje s povezanimi politikami, kot je sveženj „Pripravljeni na 55“. Vsakih pet let se predlaga pregled, da se oceni, ali so standardi, določeni v predlagani direktivi, še vedno ustrezni, oziroma ali bi jih bilo treba revidirati, da bi zagotovili uskladitev s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije in nadaljnji napredek pri zagotavljanju okolja brez strupov do leta 2050.

Poleg predlaganih mejnih vrednosti je Komisija preučila še dve drugi možnosti: manj omejevalne mejne vrednosti, ki omogočajo „delno uskladitev“, ali strožje vrednosti, s katerimi bi zagotovili „popolno uskladitev“ s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije. Ocena učinka, ki jo je opravila Komisija, kaže, da bi vse tri možnosti imele, čeprav v različnem obsegu, znatne koristi za zdravje in okolje, ki bi presegale stroške. Kljub temu razprave v Delovni skupini za okolje kažejo, da so po mnenju nekaterih delegacij upravni in drugi stroški, povezani z doseganjem predlaganih mejnih vrednosti, preveč obremenjujoči zaradi gospodarskih omejitev.

Pomembni dejavniki za doseganje predlaganih standardov kakovosti zraka

Predlog poleg določitve novih standardov kakovosti zraka posodablja in nadalje razvija več drugih delov okvira politike za kakovost zraka, da bi povečali učinkovitost prizadevanj za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka in doseganje standardov kakovosti zraka. To vključuje na primer določbe o: načrtih za kakovost zraka; preprečevanju kršitev standardov kakovosti zraka ali njihovem čim krajšem trajanju; tem, kako in kje se ocenjuje in spremlja kakovost zraka; sodelovanju med državami članicami v zvezi s čezmejnimi onesnaževanjem; uporabi modeliranja kakovosti zraka in obveščanju javnosti o kakovosti zraka.

Delovna skupina za okolje je o teh določbah podrobno razpravljala, hkrati pa je obravnavala tudi vidike, kot so potreba po uskladitvi med državami članicami zaradi primerljivosti, upravni stroški, povezani z ambicioznejšim spremljanjem in ocenjevanjem, čezmejni vidiki onesnaženosti zraka, nove določbe o dostopu do pravnega varstva in nadomestil ter okrepljene določbe o kaznih.

Kot je bilo že navedeno, so s stanjem onesnaženosti zraka povezane tudi druge politike, ki vplivajo na ključne dejavnosti in sektorje. Posebej zanimivi so številni predlogi, o katerih trenutno potekajo pogajanja, tudi na primer o emisijskih standardih Euro 7 za cestna vozila, standardih CO₂ za težka vozila in reviziji direktive o industrijskih emisijah. Delegacije so navedle, da je pomembno, da se ti in drugi zakonodajni akti, ki vplivajo na kakovost zraka, določijo na ravni ambicij, skladni s standardi kakovosti zraka, ki bodo določeni s sedanjo revizijo direktiv o kakovosti zraka.

Vprašnji za ministre in ministrice

Da bi usmerili nadaljnje delo v zvezi s to zadevo, naj ministri in ministrice izmenjajo mnenja na podlagi naslednjih vprašanj:

1. Ali menite, da predlagani standardi kakovosti zraka in njihov začetek veljavnosti od leta 2030 zagotavljajo ustrezno raven ambicij za reševanje vprašanja onesnaženosti zunanjega zraka?
2. Kateri so po vašem mnenju najpomembnejši dejavniki za doseganje standardov kakovosti zraka in dolgoročnega cilja ničelnega onesnaževanja? Ali so ti ukrepi v predlagani direktivi ustrezno obravnavani?